

VI-й ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД ЕКОЛОГІВ

З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

(Екологія / Ecology – 2017)

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

***VI ALL-UKRAINIAN CONGRESS OF ECOLOGISTS
WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION***

Congress Proceedings

Україна, Вінниця

20–22 вересня, 2017

Вінниця
ВНТУ
2017

УДК 504+502
Ш78

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького національного
технічного університету Міністерства освіти і науки України

Відповідальний за випуск **В. Г. Петрук**

Рецензенти: **Клименко М. О.**, доктор сільськогосподарських наук,
професор, Заслужений діяч науки і техніки України
Адаменко О.М., доктор геолого-мінералогічних наук,
професор, Заслужений діяч науки і техніки СРСР

**Шостий Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною
Ш78 участю (Екологія/Ecology-2017), м. Вінниця, 20–22 вересня,
2017 : збірник наукових праць. – Вінниця : ВНТУ, 2017. –254 с.
ISBN 978-966-641-702-5**

Збірник містить наукові праці VI-го Всеукраїнського з'їзду екологів з міжнародною участю за такими основними напрямками: техногенно-екологічна безпека України і прогнозування ризиків у природокористуванні; моніторинг довкілля та сучасні геоінформаційні системи і технології; альтернативні (відновлювальні) джерела енергії; прилади та методи контролю речовин, матеріалів, виробів і навколишнього середовища; хімія довкілля та екоотоксикологія; проблеми радіоекології та агроекології і шляхи їх вирішення; екологія людини та екотрофологія; екологічні, економічні та соціальні проблеми сталого розвитку; проблеми екологічної освіти і науки, виховання та культури.

УДК 504+502

ISBN 978-966-641-702-5

© Автори тез доповідей, 2017
© Вінницький національний технічний
університет, укладання, оформлення, 2017

збалансованого розвитку	
8. Лико Д.В., Лико С.М., Мартинюк В.О., Портухай О.І., Якута О.О. Комплексні підходи до розробки стратегії сталого соціально економічного розвитку громади	232
9. Бондар О.І., Машков О.А. Актуальні проблеми створення та удосконалення наукових шкіл в галузі екології та природокористування	233
10. Некос А. Н., Медведєва Ю. В. Оптимізація контролю знань з екології в середніх навчальних закладах із використанням інформаційних технологій	234
11. Моїсєєв Ю.О. Екологічна освіта як важлива складова сталого розвитку бізнесу	235
12. Скрипник В.С. Стратегічна екологічна оцінка території Івано-Франківської області для її сталого розвитку	236
13. Люленко С.О. Особливості екологічної підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін	237
14. Прищак М. Д. Дискурс методологічних засад екологічної освіти: категоричний імператив для сучасної доби Г. Йонаса	238
15. Проскурнин О.А., Кирпичева И.В, Березенко Е.С., Гончаренко Я.Н. Особенности использования термина «экологическое состояние»	239
16. Рідей Н.М., Хітренко Т.Ф., Дайнеко О.Ф. Підходи до еколого-соціального оцінювання стану рекреаційних територій агросфери	240
17. Сакаль О. В., Коваленко А. О. Інституціональні трансформації у природокористуванні і сталий розвиток	242
18. Саницька А.О., Ташак М.С. Роль освіти у формуванні екологічної свідомості студентів	243
19. Семитківська Т., Бондарчук С., Пухальська Г. Технопарк льотної академії Національного авіаційного університету як впровадження інноваційних технологій у сфері екологічної освіти	244
20. Євсєєв Л. Г., Урсул О. С. Екскурс в історію поглядів про здоровий спосіб життя	245
21. Євсєєва М. В., Панченко Т. І. Хімічні дисципліни як засіб практичної підготовки екологів	246
22. Толочко С.В., Шкодин А.В. Формування екологічної компетентності студентів агротехнічних спеціальностей ВНЗ	247
23. Топольний Ф.П., Гелевера О.Ф. Екологічна антиреклама і її вплив на розвиток краю	248
24. Димань Т.М., Мазур Т.Г. Формування теоретичного каркасу екотрофології як науки про стале харчування	249
25. Лошак Г. В., Бігун П. П. Оцінка забрудненості річки Південний Буг методами біоіндикації	250
26. Чугункін О. П., Бігун П. П. Вплив екологічних факторів на популяцію населення Вінниччини	251
27. Мудрак О.В., Овчинникова Ю.Ю., Мудрак Г.В., Кавун Ж.А. Оцінка репрезентативності екологічної мережі Східного Поділля: теорія і практика	252
28. Триснюк В. М., Триснюк Т. В. Екологічний потенціал природоохоронних територій Тернопілля	253

Димань Т.М., Мазур Т.Г. (Україна, Біла Церква)

ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО КАРКАСУ ЕКОТРОФОЛОГІЇ ЯК НАУКИ ПРО СТАЛЕ ХАРЧУВАННЯ

Екотрофологію (грец. ойкос – місце проживання, трофе – харчування, логос – вчення; нім. *Oecotrophologie*) було засновано у Німеччині в 1960-х роках як вчення, яке об'єднувало науки про харчування людини й економіку ведення домашнього господарства. Екотрофологія фокусується на правильному харчуванні з метою збереження і зміцнення здоров'я. Напрямок відомий і розвивається в основному в німецькомовних країнах (Німеччина, Австрія, Швейцарія). Це курс університетського рівня, в результаті вивчення якого здобувають кваліфікаційні рівні бакалавра та магістра.

У освітньому просторі України екотрофологія з'явилась у 2003 році як дисципліна, запропонована для вивчення за вибором студентів на екологічному факультеті Білоцерківського національного аграрного університету. Тоді ж було створено першу кафедру екотрофології. Ідея розвитку такого напрямку народилась під час виконання завдань проекту ЄС Темпус-Тасіс «Стале управління харчовим ланцюгом в Україні» (SusFood – Sustainable food chain management for Ukraine) у Гіссенському університеті ім. Юстуса Лібіха (Німеччина). Нині екотрофологію викладають у більш ніж 10 університетах України. З огляду на те, що екотрофологія – відносно «молода» наука, її теоретичний каркас продовжує формуватись. Відтак, деякі поняття, визначення і характеристики потребують уточнення. Крім того, сьогодні починають з'являтися нові варіанти екотрофології на кшталт «екотрофології риб», які відхиляються від основного об'єкта, на якому фокусувались засновники науки, – людини.

Мета даної роботи – уточнення основних характеристик, які визначають екотрофологію як науку.

Екотрофологія – наука про стале харчування, яке характеризується низьким рівнем впливу на навколишнє природне середовище, сприяє забезпеченню продовольчої та харчової безпеки, а також здорового способу життя для нинішніх та майбутніх поколінь.

За визначенням ФАО, стале харчування сприяє захисту біорізноманіття і екосистем, прийнятне в культурному сенсі, доступне і справедливе з економічної точки зору, повноцінне, безпечне і корисне для здоров'я, спрямоване на раціональне використання природних і людських ресурсів.

Мета екотрофології – забезпечити суспільство відповідною інформацією, яка сприятиме оптимізації харчування населення за зменшення його негативного впливу на навколишнє природне середовище, відтак поліпшенню стану індивідуального та популяційного здоров'я.

Предметом екотрофології як науки є вивчення умов, які уможливають оптимальний рівень харчування людини за максимального збереження навколишнього природного середовища, а *об'єктом* дослідження цієї науки – система «довкілля-харчування-здоров'я». Людина в цій системі фігурує на рівні окремого організму і на рівні популяції, а довкілля охоплює природні, культурні, техногенні компоненти.

Основне призначення екотрофології як науки – подолати неосвіченість і виховати у населення високий рівень культури і екологічну свідомість у галузі харчування.

Практичне завдання екотрофології полягає у підвищенні рівня національного здоров'я.

Відповідно до концепції сталого розвитку людства, сталий розвиток розглядають як результат поєднання трьох складових – економічного, соціального розвитку і захисту навколишнього середовища. Сталий розвиток знаходиться на перехресті цих трьох сфер, точніше, в зоні їх інтеграції: рівноправність (інтеграція економічної і соціальної сфер); життєздатність (інтеграція соціальної сфери і навколишнього середовища); придатність до життя (інтеграція навколишнього середовища і економічної сфери). Фокусування на трьох зазначених сферах у галузі харчування людини – неодмінна умова і важлива характеристика екотрофології.

Основний методичний підхід екотрофології – холистичний. Він обумовлює нагальну необхідність розглядати питання харчування з міждисциплінарних позицій. Питання необхідності саме такого підходу для подолання існуючої кризи в системі харчування і забезпечення гармонійного розвитку суспільства обговорювали на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку (2002).